

РЕЦЕНЗИЯ

на проекта

Онтология на ситуациите за състояние – лингвистично моделиране. Съпоставително изследване за български и руски,

финансиран от Фонд „Научни изследвания“

в рамките на конкурса *Проекти по програма за двустранно сътрудничество –*

България – Русия 2019 – 2020 г.

(Договор № КП-06-РУСИЯ / 23 от 2020 г.) и

от Руския фонд за фундаментални изследвания (Договор № 20-512-18005)

от проф. д-р Петя Начева Осенова

СУ „Св. Кл. Охридски“

Настоящата рецензия представя оценка на работата на колегите от българския и руския екип по проекта "Онтология на ситуациите за състояние – лингвистично моделиране. Съпоставително изследване за български и руски". От българска страна референт е Институтът за български език, БАН с ръководител проф. д-р Светла Коева, а от руска – референт е Санктпетербургският държавен университет с ръководител проф. д-р Елена Иванова.

Проектът е посветен на предикатно-аргументните структури, изразяващи ситуации за състояние в български и руски език. Във фокуса на разработките е семантичното описание и типологизирането на предикатите и предикативите за състояние; изследването на моделите при синтактичната им реализация и установяването на набора от семантични и граматични характеристики, които обуславят реализацията на различните видове алтернации като например диатезата. Екипът на проекта се е водил от хипотезата, че благодарение на концептуализацията на заобикалящия ни свят е възможно да се представи абстрактно езиково независимо описание между различни езици. С оглед на успешното доказване на тази хипотеза колегите са изпълнили редица частни задачи, сред които: формулиране на достатъчно общо множество от семантични диференциращи признаци и техните параметри, които са били използвани в семантичното описание на типовете състояния и на диатезите и алтернациите; прилагане на лингвистични тестове, чрез които са били верифицирани класификациите и обобщенията над данните.

В изпълнение на целите си колегите са извършили следните дейности: описание на семантичните и синтактичните модели на реализация на типовете състояния в български и руски език; съпоставка на семантичните и синтактичните модели за реализация на типовете състояния в български и руски език; описание на семантични диференциращи признаци и техните параметри, в рамките на които се реализират

диатезите и алтернациите при изразяване на типовете състояния в български и руски език. Като резултат от гореизброените задачи са формулирани семантични диференциращи признаци, необходими за онтологично представяне на типовете състояния. **Без съмнение, един от най-важните приносни моменти на проекта е приложимостта на параметрите на изведената семантична и синтактична типология и към други езици.**

Колегите са работили по следните основни пакети: *Работен пакет 1*: Семантична и синтактична характеристика на предикатите за състояние в български език; *Работен пакет 2*: Семантична и синтактична характеристика на предикативите за състояние в български език; *Работен пакет 3*: Състоянията в семантичната типология. Семантична и синтактична структура на предикатите за състояние в руския език и *Работен пакет 4*: Семантична и синтактична характеристика на предикативите за състояние в руски език (изпълнени от руските участници в проекта); *Работен пакет 5*: Съпоставително изследване на синтактичната и семантичната структура на предикатите и предикативите за състояние в български и руски; *Работен пакет 6*: Представяне на онтология на значенията за състояние. Типологични рефлексии към български и руски.

Резултатите от проекта са представени в редица научни публикации и доклади на конференции и форуми. Изключително добро впечатление прави фактът, че колегите са отчели повече публикации и доклади от планираните (например 5 студии вместо 3; 11 публикации в списания и сборници вместо 3; 11 доклада вместо 3; 16 глави от колективна монография вместо 5; 7 реализирани съвместни публикации в реферирани издания вместо 5), и то голяма част от тях в международни списания и на международни форуми. Освен това са били ексцерпирани повече паралелни данни в сравнение с планираните.

В самия отчет, който е с внушителните 100 страници, са представени детайлни и много добре структурирани резултати по всеки един работен пакет и по всяка една дейност в него.

Освен публикациите и представянията на конференции и форуми, много ценен резултат е и създадената база данни с паралелни изречения на български и руски. Тя включва предикати и предикативи за състояние, като за целта са били използвани целесъобразно не само наличните лексикални ресурси за двата езика от типа *лексикално-семантична мрежа* (wordnet), но и наличните големи корпуси (БНК и паралелни корпуси).

Много прецизно са описани ограниченията при аргументите на стативни глаголи. Изследванията са осмислени и през призмата на йерархизирана онтология на състоянията, където са описани и свойствата, които се наследяват. Използвана е подходящо идеологията на Фреймнет, за да се опишат предикатите и предикативите за състояние последователно и логически обосновано. Представени са подходящи схеми и илюстрации.

Проведени са редица семинари и работни срещи, които, заедно с резултатите от съвместната дейност, обясняват отличното сътрудничество между екипите от България и Русия.

Както беше споменато и по-горе, резултатите от проучванията на екипа са събрани в колективна монография. Колективната монография се състои от три части и съдържа 16 студии. Тук много пълно се отразяват различните изследователски проблеми, свързани с работата по проекта. Някои от текстовете се съсредоточават върху изследване на изучаваните явления само в български или само в руски език, а други разглеждат тези явления в съпоставителен план. Смятам, че е постигнат много добър баланс в това отношение. Текстовете са на български, руски и английски език. Колективната монография носи името на проекта. Тя е с отговорни редактори, излъчени от двата екипа: проф. д.ф.н. Елена Иванова, проф. д-р Светла Коева, проф. д-р Йовка Тишева, проф. д.ф.н. Антон Цимерлинг. Отговорните редактори, които са и автори, както и останалите автори на публикации са изтъкнати специалисти по българска и руска граматика.

Въз основа на всичко казано от мен по-горе убедено смятам, че колегите не само са изпълнили, но и са преизпълнили целите, заложили в проекта. При това с висок професионализъм в условията на ковид пандемия и турбулентна международна обстановка.

Ето защо предлагам на уважаемите членове на Научния съвет на Института за български език при БАН да одобри и приеме изпълнението на проекта, като му даде високата оценка, която напълно и безрезервно заслужава.

09.11.2022 г.

